

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-86-14

Druk nr 2833

Warszawa, 13 października 2014 r.

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

(-) Ewa Kopacz

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r. w Brukseli został sporządzony Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony.

Po zaznajomieniu się z powyższym układem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel zawarcia Układu o stowarzyszeniu

Dotychczasowe ramy stosunków pomiędzy Unią Europejską a Ukrainą opierały się na Umowie o Partnerstwie i Współpracy pomiędzy Wspólnotami Europejskimi i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony (*Partnership and Co-operation Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Ukraine, of the other part*), sporządzonej w Luksemburgu dnia 14 czerwca 1996 r. (Dz. Urz. UE L 49 z 19.02.1998), która weszła w życie dnia 1 marca 1998 r., oraz przyjętym w dniu 21 lutego 2005 r. w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Planie Działania (*EU-Ukraine ENP Action Plan*), którego wdrożenie miało przyczynić się do zbliżenia ukraińskiego ustawodawstwa, norm i standardów do prawa

i standardów unijnych. Po wejściu Ukrainy do Światowej Organizacji Handlu (16 maja 2008 r.), dnia 9 września 2008 r., podczas Szczytu Unia Europejska-Ukraina w Paryżu, Strony podjęły decyzję o rozpoczęciu negocjacji Układu o stowarzyszeniu (*Association Agreement – AA*) między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, zwanego dalej „Układem o stowarzyszeniu”, wraz ze stanowiącą jego integralną część Pogłębioną i Kompleksową Strefą Wolnego Handlu (*Deep and Comprehensive Free Trade Area – zwana dalej „DCFTA”*). W wyniku kilku rund negocjacyjnych, dnia 23 listopada 2009 r. Rada Współpracy Unia Europejska-Ukraina (*EU-Ukraine Cooperation Council*) przyjęła Agendę Stowarzyszeniową ułatwiającą implementację założeń Układu o stowarzyszeniu, która zastąpiła istniejący Plan Działania z 2005 r. Agenda Stowarzyszeniowa podlegała kilkukrotnym nowelizacjom, a ostatnia wersja zatwierdzona przez Radę Współpracy Unia Europejska-Ukraina uzgodniona została dnia 24 czerwca 2013 r.

Podczas 15. Szczytu Unia Europejska-Ukraina (dnia 19 grudnia 2011 r.) wysocy przedstawiciele Unii Europejskiej oraz Prezydent Ukrainy poinformowali, że osiągnięto porozumienie w sprawie treści Układu o stowarzyszeniu.

Dnia 30 marca 2012 r. główni negocjatorzy po stronie Unii Europejskiej i Ukrainy parafowali tekst Układu o stowarzyszeniu. Dnia 19 lipca 2012 r. negocjatorzy handlowi reprezentujący obydwie Strony parafowali część Układu o stowarzyszeniu dotyczącą DCFTA.

Po wyborach parlamentarnych na Ukrainie w październiku 2012 r., stanowiących w zgodnej opinii organizacji międzynarodowych krok wstecz w zakresie przestrzegania standardów demokratycznych, w dniu 10 grudnia 2012 r. Rada do Spraw Zagranicznych Unii Europejskiej (*Foreign Affairs Council*) przyjęła konkluzje w sprawie Ukrainy, wyrażające gotowość Unii Europejskiej do podpisania i tymczasowego stosowania Układu o stowarzyszeniu, w tym DCFTA, o ile władze Ukrainy wykażą, że podejmowane są zdecydowane działania i osiągnane są konkretne postępy w następujących trzech obszarach potwierdzających gotowość Ukrainy do dostosowania się do standardów europejskich: reforma systemu wyborczego zgodnie z rekomendacjami OBWE/ODIHR, reforma wymiaru sprawiedliwości (w tym

rozwiązanie kwestii selektywnego stosowania prawa) oraz reformy przewidziane w Agendzie Stowarzyszeniowej (w tym dotyczące poprawy klimatu biznesowego).

Dnia 15 maja 2013 r. Komisja Europejska przekazała Radzie Unii Europejskiej projekty decyzji w sprawie podpisania i tymczasowego stosowania oraz zawarcia Układu o stowarzyszeniu, wraz z ostatecznym rezultatem negocjacji w formie projektu Układu o stowarzyszeniu. Decyzje zostały uzgodnione – łącznie z kwestią zakresu tymczasowego stosowania Układu – na szczeblu Komitetu Stałych Przedstawicieli (COREPER II) w dniu 23 września 2013 r. i zostały przyjęte formalnie przez Radę Unii Europejskiej na szczeblu ministerialnym, po podjęciu decyzji politycznej w sprawie wypełnienia przez Ukrainę kryteriów Unii Europejskiej. Dnia 2 października 2013 r. Sekretariat Generalny Rady Unii Europejskiej poinformował o przekazaniu tekstów Układu o stowarzyszeniu do państw członkowskich celem przeprowadzenia procedur krajowych niezbędnych do podpisania, a następnie zawarcia Układu.

Decyzja polityczna uznająca wypełnienie przez Ukrainę kryteriów zawartych w konkluzjach Rady do Spraw Zagranicznych z dnia 10 grudnia 2012 r., wraz z propozycją oferty dla Ukrainy podpisania Układu stowarzyszeniowego, została podjęta przez Radę Europejską na szczycie w Wilnie 28 i 29 listopada 2013 r. Ówczesny prezydent Ukrainy Wiktor Janukowycz odrzucił propozycję UE podpisania Układu o stowarzyszeniu z UE. We wspólnej deklaracji ze szczytu Partnerstwa Wschodniego Ukraina potwierdziła jednak swoje zobowiązanie do podpisania Układu o stowarzyszeniu. Decyzje Kijowa uwarunkowane były w dużej mierze ekonomiczną presją Rosji w postaci wzmożonych kontroli granicznych ukraińskich ładunków, które utrzymywały się od drugiej połowy 2013 r. Nie bez znaczenia były także względy polityki wewnętrznej i chęć sprawowania władzy przez prezydenta Janukowycza. Mimo kampanii wyjaśniającej podstawy decyzji w sprawie wstrzymania podpisania umowy stowarzyszeniowej i równoczesnych deklaracjach co do niezmiennego strategicznego kierunku polityki zagranicznej, w tym przyszłej integracji z UE, stanowisko rządu i prezydenta W. Janukowycza spotkało się ze stanowczym sprzeciwem społecznym, zwłaszcza w Kijowie i zachodniej Ukrainie. Po ogłoszeniu tej decyzji wybuchły na Ukrainie prounijne i antyrządowe masowe protesty obywatelskie (tzw. „Euromajdany”), które ogarnęły cały kraj z przewagą regionów centralnych i zachodnich.

Prezydent i opozycja osiągnęły wypracowane z udziałem ministrów spraw zagranicznych Polski, Niemiec i Francji porozumienie w sprawie wyjścia z kryzysu politycznego, w dniu 21 lutego 2014 r. Po nagłym opuszczeniu kraju przez prezydenta W. Janukowycza, parlament zdecydował o odwołaniu W. Janukowycza z powodu odmowy wykonywania przez niego swoich obowiązków, po czym powołał nowy rząd kierowany przez premiera A. Jaceniuka.

W dniu 16 marca 2014 r. przeprowadzono w Autonomicznej Republice Krymu (ARK) tzw. „referendum” w sprawie przystąpienia do Federacji Rosyjskiej. Dwa dni później Rosja podpisała z faktycznymi władzami ARK oraz miastem Sewastopol umowę przypieczętowując w ten sposób aneksję Krymu ze skutkiem natychmiastowym. Przewodniczący Rady Europejskiej H.V. Rompuy oraz Przewodniczący Komisji Europejskiej J.M. Barroso oświadczyli dnia 18 marca 2014 r., że UE nie uznaje zarówno nielegalnego referendum, jak i aneksji Krymu i Sewastopola do Federacji Rosyjskiej. Rada Europejska podzieliła opinię o nielegalności tzw. „referendum” i działań z nich wynikających, co potwierdziła w swoich konkluzjach z 20 marca 2014 r. Następnego dnia, tj. 21 marca 2014 r., Unia Europejska i Ukraina podpisały polityczne zapisy Układu o stowarzyszeniu oraz potwierdziły zobowiązanie do podpisania pozostałych części Układu, które wraz z przepisami politycznymi stanowią jeden instrument.

Kluczowe znaczenie dla rozwoju sytuacji politycznej na Ukrainie oraz dla dalszych relacji Ukrainy z UE miał fakt przeprowadzenia wolnych, demokratycznych, przedterminowych wyborów prezydenckich 25 maja 2014 r., uchwalenie szeregu ustaw, które umożliwiły przejście do II etapu Planu na rzecz Działań Liberalizacji Wizowej, przygotowania reformy konstytucyjnej i decentralizacyjnej i wreszcie podpisanie Układu stowarzyszeniowego z UE (21 marca części politycznej i 27 czerwca części ekonomicznej). Należy podkreślić, że realizacja wspomnianych działań przebiegała w okresie szczególnej sytuacji w tym kraju – aneksji Krymu przez Rosję oraz destabilizacji na wschodzie Ukrainy, co wskazuje na determinację władz tego kraju w realizacji proeuropejskiej orientacji.

Należy podkreślić, że Ukraina z uwagi na swoją wielkość, położenie, potencjał oraz wspólnotę kulturowo-historyczną jest bez wątpienia najważniejszym z punktu widzenia interesów Polski państwem Partnerstwa Wschodniego. Niewątpliwie dalszy przebieg

zbliżania Ukrainy do UE będzie wpływał na jakość współpracy UE z pozostałymi partnerami Partnerstwa Wschodniego. Proeuropejski kurs nowych władz Ukrainy spotkał się ze zdecydowanymi działaniami Federacji Rosyjskiej, której celem pozostaje zniechęcenie i zastraszenie władz Ukrainy w celu utrzymania Ukrainy w sferze wpływów Kremla. Osłabienie i destabilizacja państwa, co jak się wydaje jest celem polityki Rosji wobec Ukrainy, miałyby zepchnąć Kijów z obranej drogi reform, modernizacji i demokratyzacji struktur państwa.

Mając na uwadze wsparcie gospodarcze Ukrainy, Polska lobbowała w kontaktach bilateralnych z państwami członkowskimi i wielostronnych w samej UE na rzecz możliwie szybkiego rozpoczęcia stosowania części ekonomicznej Układu o stowarzyszeniu na zasadzie przejściowej oraz wcześniejszego wprowadzenia dla Ukrainy preferencji, wynikających z Układu, na zasadzie autonomicznej.

Biorąc pod uwagę wydarzenia ostatnich miesięcy oraz konsekwencję ukraińskich władz w dążeniu do zastosowania zachodniego modelu kierowania państwem, należy dążyć do jak najszybszej ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu, tak aby standardy polityczne i handlowe AA/DCFTA mogły być stosowane i przynosić oczekiwane efekty. Ratyfikacja AA/DCFTA UE-UA przez Polskę jest logiczną konsekwencją wsparcia dla proeuropejskiego wektora polityki Ukrainy. Stanowi jednocześnie potwierdzenie aprobaty Rzeczypospolitej Polskiej dla ścieżki reform transformacyjnych i systemowych, deklarowanej przez ukraińskie elity rządzące. Zasady Układu o stowarzyszeniu, stosowane w wymiarze politycznym i ekonomicznym, mają szansę wzmocnić fundamenty ukraińskiej państwowości. Demokratyczna i stosująca wysokie standardy ochrony praw człowieka, państwa prawa, zdrowe zasady funkcjonowania gospodarki wolnorynkowej Ukraina pozostaje celem polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej.

Podpisanie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską a Ukrainą odbyło się w dwóch etapach. 21 marca 2014 r. podpisano polityczne części Układu o stowarzyszeniu w odniesieniu do preambuły, artykułu 1 oraz tytułu I, II i VII Układu. 27 czerwca 2014 r. Unia Europejska i Ukraina podpisały na marginesie unijnego szczytu w Brukseli drugą część Układu, dotyczącą utworzenia strefy wolnego handlu, współpracy w dziedzinie gospodarki oraz wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Tymczasowe oraz – po zakończeniu procesu ratyfikacyjnego – pełne stosowanie Układu o stowarzyszeniu pozwoli na pogłębienie i przyspieszenie integracji Ukrainy z Unią Europejską. Bliższe powiązanie Ukrainy z Unią Europejską przyczyni się do budowy stabilności polityczno-gospodarczej tego kraju oraz jego modernizacji. Przez zawarcie Układu o stowarzyszeniu zostaną uregulowane podstawy i kierunki dialogu politycznego, relacji handlowo-inwestycyjnych oraz współpracy w szeregu dziedzin między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, w tym Rzeczpospolitą Polską, a Ukrainą.

2. Treść Układu o stowarzyszeniu

Układ ustanawia stowarzyszenie między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi a Ukrainą, wraz z ustanowieniem Pogłębionej i Kompleksowej Strefy Wolnego Handlu (DCFTA).

Na Układ o stowarzyszeniu składają się:

- **Preambuła,**
- **Art. 1 – Cele,**
- **7 Tytułów:**
 - I – Zasady Ogólne (art. 2 i 3),
 - II – Dialog i Reformy Polityczne, Stowarzyszenie Polityczne, Współpraca i Zbliżenie w Dziedzinie Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa (art. 4–13),
 - III – Sprawiedliwość, Wolność i Bezpieczeństwo (art. 14–24),
 - IV – Handel i Zagadnienia Związane z Handlem (art. 25–336),
 - V – Współpraca Gospodarcza i Sektorowa (art. 337–452),
 - VI – Współpraca Finansowa, w tym Postanowienia dotyczące Zwalczenia Nadużyć Finansowych (art. 453–459),
 - VII – Postanowienia Instytucjonalne, Ogólne i Końcowe (art. 460–486),
- **44 Załączniki,**
- **3 Protokoły,**
- **Wspólna Deklaracja,**
- **Oświadczenie Ukrainy do Art. 8 Układu**

- **Akt końcowy Szczytu pomiędzy Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą z drugiej w odniesieniu do Układu o stowarzyszeniu, sporządzony w Brukseli dnia 21 marca 2014 r.**
- **Akt końcowy Szczytu pomiędzy Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, w odniesieniu do Układu o stowarzyszeniu, sporządzony w Brukseli dnia 27 czerwca 2014 r.**

Ogólne cele stowarzyszenia mają na celu promowanie stopniowego zbliżania się Stron w oparciu o wspólne wartości, zapewnianie pogłębionego dialogu politycznego, promowanie, zachowanie i wzmacnianie pokoju i stabilizacji zarówno na poziomie regionalnym, jak i międzynarodowym, tworzenie warunków sprzyjających pogłębionym stosunkom gospodarczym i handlowym, prowadzącym do stopniowego dostępu Ukrainy do części rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, pogłębienie współpracy w dziedzinie sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa w celu wzmocnienia praworządności oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, a także stworzenie warunków korzystnych dla stale zacieśniającej się współpracy w innych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Zasady ogólne Układu o stowarzyszeniu obejmują szczegółowy zestaw „zasadniczych elementów”, których naruszenie przez jedną ze Stron może doprowadzić do podjęcia konkretnych środków przewidzianych w Układzie o stowarzyszeniu, w tym do zawieszenia praw i obowiązków. Do tych elementów należy poszanowanie zasad demokratycznych, praw człowieka i podstawowych wolności określonych w odnośnych dokumentach międzynarodowych, poszanowanie praworządności, respektowanie zasady poszanowania suwerenności i integralności terytorialnej, nienaruszalności i niezależności oraz przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, związanych z nią materiałów oraz środków przenoszenia.

Inne zasady ogólne Układu o stowarzyszeniu odnoszą się do gospodarki wolnorynkowej, sprawowania rządów, walki z korupcją, zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i terroryzmu, promowania zrównoważonego rozwoju i skutecznych działań wielostronnych.

Układ o stowarzyszeniu wyznacza środki w postaci pogłębionego i wzmocnionego dialogu politycznego promującego stopniowe zbliżenie w obszarze spraw

zagranicznych i bezpieczeństwa zmierzające do celu, jakim jest stale pogłębiające się zaangażowanie Ukrainy w ramach europejskiego obszaru bezpieczeństwa. Układ ustanawia szereg forów dedykowanych dialogowi politycznemu oraz przewiduje dialog na temat krajowych reform i współpracę w tym zakresie, w oparciu o wspólne zasady określone przez Strony. Postanowienia Układu o stowarzyszeniu zakładają również prowadzenie intensywnego dialogu na temat polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, szerzenie pokoju i sprawiedliwości międzynarodowej poprzez ratyfikowanie i wykonanie Statutu Rzymskiego Międzynarodowego Trybunału Karnego, wspólne wysiłki na rzecz stabilizacji w regionie, zapobieganie konfliktom, zarządzanie kryzysowe, współpracę wojskową/technologiczną, zapobieganie terroryzmowi i proliferacji broni, rozbrojenie, a także kontrolę zbrojeń.

W dziedzinie sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa w Układzie o stowarzyszeniu zwraca się szczególną uwagę na praworządność oraz wzmocnienie instytucji i praktyk sądowych. Układ o stowarzyszeniu określa ramy współpracy w zakresie migracji, azylu oraz zarządzania granicami, ochrony danych osobowych, prania pieniędzy, finansowania terroryzmu i polityki antynarkotykowej. Tytuł ten zawiera postanowienia dotyczące przepływu osób, w tym readmisji, ułatwień wizowych oraz stopniowych działań w kierunku wprowadzenia ruchu bezwizowego w stosownym czasie (o ile istnieć będą warunki sprzyjające bezpiecznej i dobrze zarządzanej mobilności). Układ o stowarzyszeniu reguluje również takie kwestie jak traktowanie pracowników oraz ich mobilność, a także zawiera zobowiązanie do dalszego rozwoju współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych, z pełnym wykorzystaniem odnośnych instrumentów międzynarodowych i dwustronnych.

Układ o stowarzyszeniu przewiduje szeroką współpracę sektorową, skoncentrowaną na wspieraniu kluczowych reform, ożywieniu i wzroście gospodarczym, realizacji zasad dobrego rządzenia i współpracy sektorowej w ponad 30 obszarach, takich jak: energia, transport, ochrona środowiska, współpraca małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw przemysłowych, rozwój społeczny i ochrona społeczna, równe prawa, ochrona konsumenta, edukacja, szkolenia i młodzież oraz współpraca w dziedzinie kultury. We wszystkich wymienionych obszarach pogłębiona współpraca opiera się na istniejących ramach, zarówno dwustronnych, jak i międzynarodowych, i ma na celu bardziej systematyczny dialog oraz wymianę informacji i dobrych praktyk. Kluczowe

znaczenie dla rozdziałów dotyczących współpracy sektorowej ma wszechstronny zakres zbliżania przepisów, określony w załącznikach do Układu o stowarzyszeniu. Szczegółowe harmonogramy transpozycji i wdrożenia przez Ukrainę wybranych części dorobku prawnego Unii Europejskiej pomogą nadać kierunek bieżącej współpracy oraz będą zasadniczym elementem krajowych reform oraz programu modernizacji na Ukrainie.

Układ o stowarzyszeniu określa aktualne ramy instytucjonalne obejmujące fora współpracy i dialogu, poczynając od szczebla podkomitetów technicznych aż po spotkania na szczycie. Przewiduje się konkretne zadania w dziedzinie podejmowania decyzji dla Rady Stowarzyszenia oraz w drodze oddelegowania dla Komitetu Stowarzyszenia, które mogą spotykać się w specjalnym składzie, aby zająć się kwestiami handlowymi. Przewiduje się także fora poświęcone społeczeństwu obywatelskiemu, zwłaszcza organizacjom reprezentującym interesy partnerów społecznych, związków zawodowych oraz pracodawców, a także współpracę parlamentarną. Układ zawiera również postanowienia dotyczące monitoringu, wypełniania zobowiązań oraz rozstrzygania sporów (w tym odrębne postanowienia związane z kwestiami handlowymi).

Bliższa integracja gospodarcza za sprawą DCFTA będzie skutecznym czynnikiem stymulującym wzrost gospodarczy. Implementacja będzie polegać przede wszystkim na ustanowieniu strefy wolnego handlu między UE a Ukrainą oraz zbliżaniu ustawodawstwa Ukrainy do przepisów, norm i standardów Unii Europejskiej. DCFTA, stanowiąca integralną część Układu o stowarzyszeniu, nie tylko stworzy nowe możliwości dla przedsiębiorstw w Unii Europejskiej i na Ukrainie, ale będzie również promować rzeczywistą modernizację i integrację gospodarczą Kijowa z Unią Europejską. Rezultatem tego procesu powinny być produkty spełniające wyższe normy, lepsze usługi dla obywateli, a przede wszystkim gotowość Ukrainy do konkurowania w skuteczny sposób na rynkach międzynarodowych.

3. Skutki zawarcia Układu o stowarzyszeniu

1) Skutki prawne

Rzeczpospolita Polska stanie się stroną Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami

członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony. Zawarcie Układu o stowarzyszeniu nie spowoduje konieczności zmiany polskiego prawodawstwa.

2) Skutki polityczne

Wejście w życie Układu o stowarzyszeniu będzie potwierdzeniem proeuropejskiego kursu polityki zagranicznej Ukrainy, skutkującego znaczącym zbliżeniem Ukrainy do Unii Europejskiej i umocnieniem pozycji tego kraju na arenie międzynarodowej. W zakresie integracji gospodarczej Układ o stowarzyszeniu jest najbardziej ambitnym porozumieniem wynegocjowanym i podpisanym przez Unię Europejską z krajem trzecim, po Europejskiej Strefie Wolnego Handlu (EFTA) i Europejskim Obszarze Gospodarczym (EEA). Długofalowo Układ o stowarzyszeniu przyczyni się do wzrostu stabilności polityczno-gospodarczej Ukrainy, jak i całego regionu Europy Wschodniej, co leży w szczególnym interesie Rzeczypospolitej Polskiej.

Poprzez stowarzyszenie się z Unią Europejską Ukraina zobowiązuje się do poszanowania wartości europejskich i zaangażowania na rzecz umacniania demokracji i przestrzegania zasad demokratycznego państwa prawa, praw człowieka i swobód obywatelskich. Układ o stowarzyszeniu ustanawia także warunki dialogu politycznego z Ukrainą, w tym w obszarach objętych kompetencją Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej, co służyć będzie postępującemu ujednoczeniu stanowisk Stron w kwestiach międzynarodowych i wspólnemu postrzeganiu kwestii bezpieczeństwa i stabilności w Europie.

Skuteczna implementacja przez Ukrainę postanowień Układu o stowarzyszeniu, jak również rosnąca konkurencja ze strony podmiotów gospodarczych z Unii Europejskiej, może okazać się efektywnym bodźcem do przyspieszenia reform i modernizacji ukraińskiej gospodarki i wielu obszarów zarządzania państwem oraz poprawy funkcjonowania ukraińskiego systemu prawnego. Może także przynieść dywersyfikację źródeł wzrostu gospodarczego na Ukrainie poprzez transfer nowych technologii i metod zarządzania oraz polepszenie warunków gospodarczych i inwestycyjnych, jak również sprzyjać ograniczeniu korupcji, wzrostowi poziomu życia obywateli Ukrainy oraz zintensyfikowaniu współpracy polityczno-gospodarczo-społecznej pomiędzy Unią Europejską a Ukrainą. Dla Rzeczypospolitej Polskiej oznaczać to będzie bardziej stabilne i przewidywalne sąsiedztwo – istotne tak w układzie geopolitycznym, jak i w kontekście polsko-ukraińskich relacji dwustronnych.

Wejście w życie Układu o stowarzyszeniu będzie także potwierdzeniem skuteczności zapoczątkowanej przez Rzeczpospolitą Polską i Królestwo Szwecji w 2008 r. inicjatywy Partnerstwa Wschodniego (stanowiącej zasadniczy element wschodniego wymiaru Europejskiej Polityki Sąsiedztwa), której głównym celem jest dążenie do ustanowienia politycznego stowarzyszenia i gospodarczej integracji z Unią Europejską krajów Partnerstwa Wschodniego. Wejście w życie Układu będzie ważnym impulsem dla pozostałych krajów obszaru wschodniego sąsiedztwa Unii Europejskiej chcących iść europejską ścieżką rozwoju, w szczególności dla Republiki Mołdawii i Gruzji, do kontynuowania wysiłków zmierzających do osiągnięcia w niedalekiej przyszłości podobnych celów.

3) Skutki gospodarcze

Wejście w życie Układu o stowarzyszeniu, zwłaszcza jej części handlowej, będzie korzystne dla interesów gospodarczo-handlowych Rzeczypospolitej Polskiej. Uzyskanie preferencyjnych warunków w handlu z Ukrainą będzie istotne, zważywszy na fakt, iż udział Rzeczypospolitej Polskiej w całościowym eksporcie państw członkowskich Unii Europejskiej na Ukrainę w 2012 r. wyniósł 17,5%¹⁾.

Efekt kreacji handlu będzie większy dla Rzeczypospolitej Polskiej niż dla Ukrainy, ze względu na większy poziom obecnie istniejących barier w dostępie do rynku ukraińskiego. Najprawdopodobniej DCFTA w krótkoterminowej perspektywie doprowadzi do większego wzrostu importu towarów unijnych na ukraiński rynek (Ukraina utrzymuje większe bariery w dostępie do swojego rynku niż Unia Europejska, ponadto wiele towarów ukraińskich ma już obecnie ułatwiony dostęp do rynków Unii Europejskiej ze względu na korzystanie z preferencji taryfowych w ramach Generalnego Systemu Preferencji GSP). W dłuższej perspektywie wdrożenie DCFTA będzie korzystne dla Ukrainy, gdyż implementacja norm i standardów Unii Europejskiej może przyczynić się do zwiększenia napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych i w efekcie modernizacji społeczno-gospodarczej kraju. Poprzez implementację części unijnego *acquis* DCFTA powinna przyczynić się do poprawy warunków prowadzenia biznesu na Ukrainie przez przedsiębiorców z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Po wprowadzeniu w życie zapisów DCFTA należy spodziewać się wzrostu obrotów handlowych między Polską a Ukrainą, jak też zwiększenia dostępu do rynku

¹⁾ Wg danych Eurostat

ukraińskiego dla polskich przedsiębiorstw, niższych kosztów prowadzenia działalności handlowej, większej stabilności prowadzenia biznesu, czyli bardziej przyjaznych warunków do inwestowania, skutkujących wzrostem napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainę. Można także spodziewać się pewnego ograniczenia barier w wymianie usługowej.

Ryzyka wynikające z utworzenia DCFTA z Ukrainą to w pierwszej kolejności wzrost importu niektórych wrażliwych z punktu widzenia Rzeczypospolitej Polskiej towarów oraz częściowa utrata konkurencyjności w eksporcie analogicznych produktów do innych krajów Unii Europejskiej (efekt przesunięcia). Pomimo otwarcia ukraińskiego rynku może nastąpić zaostrenie konkurencji, które skutkować będzie w niektórych przypadkach (szczególnie mniejszych firm) zwiększeniem kosztów obecności na tym rynku.

Na wprowadzeniu Pogłębionej i Kompleksowej Strefy Wolnego Handlu między Unią Europejską a Ukrainą skorzystać mogą zarówno polscy eksporterzy, dla których jednym z istotnych problemów w dostępie do rynku ukraińskiego jest poziom ceł w niektórych grupach towarowych, jak też eksporterzy ukraińscy. Większe znaczenie niż redukcja stawek celnych będzie miało zniesienie lub ograniczenie barier pozataryfowych. W tym kontekście można wskazać na np. zapisy Rozdziału dot. środków sanitarnych i fitosanitarnych (SPS) w sprawie stosowania *prelistingu* w eksporcie na Ukrainę, który wobec Polski nie jest dotychczas stosowany, czy zapisy Rozdziału dot. kwestii celnych i ułatwień w handlu, podkreślające konieczność stosowania przepisów Światowej Organizacji Handlu (WTO) w sprawie określania wartości celnej.

Układ o stowarzyszeniu w części handlowej przewiduje znaczącą liberalizację handlu rolno-spożywczego, przy czym strony zabezpieczyły swoje interesy poprzez ograniczenie liberalizacji do ustanowienia bezcłowych kontyngentów taryfowych w imporcie najbardziej wrażliwych produktów (w imporcie wieprzowiny, drobiu i cukru w przypadku Ukrainy, imporcie niektórych zbóż, mleka, mięsa wieprzowego, drobiowego, wołowego, jaj, miodu, cukru i wyrobów o jego wysokiej zawartości, etanoli, papierosów i in. w przypadku Unii Europejskiej). Ponadto przewidywana jest w przypadku Ukrainy częściowa i/lub stopniowa liberalizacja importu z UE niektórych towarów w okresach przejściowych.

Zniesienie barier taryfowych w przypadku produktów przemysłowych stworzy duże możliwości na utrzymanie bądź umocnienie pozycji przez polskie towary na rynku ukraińskim. Dotyczy to przede wszystkim dóbr konsumpcyjnych tzw. szybko zbywalnych: wybranych artykułów higienicznych, kosmetyków, lekarstw, środków piorących itp.

Utworzenie strefy wolnego handlu z Ukrainą będzie wywierać pozytywny wpływ na konkurencyjność tych polskich eksporterów, którzy wykorzystują towary importowane z Ukrainy w celu ich przetworzenia na inne produkty będące przedmiotem wywozu do Unii Europejskiej. W efekcie redukcji lub całkowitego zniesienia ceł na import towarów z Ukrainy koszty materiałowe polskich producentów ulegną obniżeniu, a w efekcie eksport na rynek europejski stanie się bardziej konkurencyjny. Taka sytuacja będzie miała miejsce głównie w przetwórstwie surowców, metali żelaznych i nieżelaznych oraz wyrobów chemicznych, drewna i wielu innych importowanych z Ukrainy.

Ukraina otrzyma możliwość wprowadzania środków ochronnych w przypadku nadmiernego importu samochodów osobowych (ponowne nałożenie 10-procentowego cła). Decyzja ta może w pewnym stopniu ograniczyć zyski polskich producentów motoryzacyjnych z otwarcia rynku ukraińskiego.

W części handlowej Układu o stowarzyszeniu zarezerwowano możliwość stosowania przez strony postępowań antydumpingowych (w zgodzie z regułami Światowej Organizacji Handlu), co oznacza, iż Unia Europejska będzie mogła – tak jak robiła to do tej pory – skutecznie bronić się przed nadmiernym napływem niektórych produktów z Ukrainy (np. produktów metalurgicznych czy nawozów sztucznych), których nadmierny import stanowi także dużą konkurencję dla polskich producentów.

Harmonizacja standardów ukraińskich z obowiązującymi w Unii Europejskiej jest jednym z kluczowych elementów części handlowej Układu o stowarzyszeniu. Choć DCFTA będzie wdrażana stopniowo (w niektórych sytuacjach okresy przejściowe nawet do 2020 r.), to zmniejszy koszty działań oraz barier handlowych dla polskich eksporterów i producentów na rynku ukraińskim.

Polskie firmy, które są w korzystnej sytuacji ze względu na bliskość geograficzną, jak również znajomość rynku ukraińskiego, powinny skorzystać na procesie liberalizacji m.in. dzięki dostępowi do dużego rynku zbytu oraz pośrednio ułatwionemu dostępowi do rynków innych krajów Wspólnoty Niepodległych Państw.

Ukraina była w 2010 r. najważniejszym odbiorcą polskich inwestycji bezpośrednich (FDI) w Europie Wschodniej. Struktura tych inwestycji jest bardzo zróżnicowana i obejmuje zarówno sektor finansowy, jak też produkcyjny i usługowy. Wejście w życie Układu o stowarzyszeniu może wpłynąć na zwiększenie polskich FDI na Ukrainie z tytułu zbliżenia regulacji dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej oraz zapewnienia większej ochrony kapitału zagranicznego.

Część handlowa Układu o stowarzyszeniu w mniejszym stopniu odnosi się do współpracy energetycznej, dla której podstawą są porozumienia w ramach Wspólnoty Energetycznej. Układ koncentruje się przede wszystkim na kwestiach obrotu energią i surowcami energetycznymi (ustalanie cen, ceł, współpraca infrastrukturalna, tranzyt i transport energii). Kluczowe są tu zapisy, wzmacniające ukraińskie zobowiązania do niezakłóconego tranzytu surowców energetycznych na zachód Europy, a także regulacje dotyczące skutecznych mechanizmów arbitrażowych w sytuacji, w której jedna ze stron nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań. Układ o stowarzyszeniu zakłada urynkwowanie cen energii przez Ukrainę, jak również nowelizację ukraińskiego ustawodawstwa regulującego tranzyt gazu. Zapis o bezpieczeństwie tranzytu ma jednakże ograniczone konsekwencje, gdyż żadna ze Stron nie jest w stanie wpływać na działania stron trzecich – dostawców surowców energetycznych.

Poza redukcją barier handlowych, Układ o stowarzyszeniu ma także skutkować uregulowaniem kwestii własności intelektualnej, chroniąc towary opatentowane w Unii Europejskiej. Zakłada także ochronę tzw. nazw geograficznych (GIs).

4) Skutki finansowe

Zwiążanie się przez Rzeczpospolitą Polską Układem o stowarzyszeniu nie będzie wiązało się z dodatkowymi obciążeniami finansowymi.

Obecnie relacje handlowe Unia Europejska-Ukraina opierają się przede wszystkim na jednostronnych preferencjach handlowych Unii Europejskiej na rzecz Ukrainy (tzw. GSP), przy braku preferencji dla Unii Europejskiej w dostępie do rynku Ukrainy (brak DCFTA). Do momentu wejścia w życie Tytułu IV Układu o stowarzyszeniu pt. „Handel i zagadnienia związane z handlem”, ale nie później niż do dnia 1 listopada 2014 r., od dnia 23 kwietnia 2014 r. obowiązuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 374/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie obniżenia lub zniesienia ceł na towary pochodzące z Ukrainy (Dz. Urz. UE L 118, z 23.04.2014)

Jednocześnie wskutek efektu kreacji handlu należy liczyć się ze zwiększeniem wpływów budżetowych z tytułu podatków.

5) Skutki społeczne

Migracje zarobkowe między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą są zjawiskiem o stosunkowo dużej skali, jednak głównie jednostronnym, z dominacją napływu obywateli Ukrainy do Polski. W związku z postanowieniami układu przewidującymi możliwość utrzymania ograniczeń w zakresie przepływu pracowników (nie przewidują one otwarcia rynku pracy dla pracowników z Ukrainy) w zasadzie nie istnieje zagrożenie zwiększeniem napływu niepożądanych pracowników do Polski. Natomiast liberalizacja w zakresie świadczenia usług związanych z obecnością osób fizycznych dotyczy ograniczonego czasowo i okazjonalnego świadczenia usług i podlega różnym, daleko idącym ograniczeniom.

4. Tryb związania się Układem przez Rzeczpospolitą Polską

Przyjęcie rozwiązań zawartych w Układzie przez Unię Europejską nastąpi w drodze wyrażenia przez Radę Unii Europejskiej zgody na podpisanie i tymczasowe stosowanie oraz na zawarcie Układu (w tym także w imieniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej – Euratom), zgodnie z art. 217 w związku z art. 218 ust. 5, art. 218 ust. 6 lit. a) oraz art. 218 ust. 8 akapit drugi, a także art. 218 ust. 7 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w związku z art. 37 i art. 31 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej.

Przyjęcie przez Unię Europejską decyzji w sprawie zawarcia Układu o stowarzyszeniu oraz zawarcia art. 17 Układu będzie wymagać zgody Parlamentu Europejskiego na mocy art. 218 ust. 6a Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Ze względu na mieszany charakter Układu o stowarzyszeniu, wynikający z zakresu kompetencji Unii Europejskiej, określonych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Traktacie o Unii Europejskiej, wejście w życie Układu o stowarzyszeniu wymaga związania się nim przez Unię Europejską oraz wszystkie państwa członkowskie, w tym Rzeczpospolitą Polską.

Układ, ustanawiając stowarzyszenie Ukrainy z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, w tym z Rzeczpospolitą Polską, powołuje mechanizm współpracy politycznej i handlowej między stronami. Mechanizm ten charakteryzuje się wzajemnością praw i obowiązków oraz wspólnymi działaniami realizowanymi przez

powołane w tym celu organy według określonych procedur. Układ o stowarzyszeniu, dotycząc współpracy politycznej i – w szerszym kontekście – uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej, podlega w związku z tym ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

05/09-kt

Warszawa, 5 sierpnia 2014 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.1039.2014 / 2/AM

dot.: DPT.2709.23.2013 / 7 z 31.07. 2014 r.

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony oraz projektu ustawy o ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony, sporządzonego w Brukseli dnia 21 marca 2014 r. oraz dnia 27 czerwca 2014 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Nie zgłaszam zastrzeżeń co do zgodności umowy z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o ratyfikacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

~~Ministra Spraw Zagranicznych~~

Podsekretarz Stanu
Artur Nowak-Far